

[0019]

OER TJESCK-MOARS SEE-EANGSTE

It opstel fan Klaes Dykstra oer dit fers yn Us Wurk I, 3 hat yn syn útliz fan strofe 5 wis de fortsjinsten fan de nijens. Mar dat jowt him it rjocht net, oan to nimmen dat de eardere útlizzers, dy't sûnder útsûndering dy strofe oars liezen as hy, har opfetting 'mei ham en gram' oernommen hawwe. De kâns is great, dat hja by it lêzen fan it fers nea op in oare opfetting as harris sind hawwe.

Dykstra lêst de rigels

 `Tjesck-moar seag, fen fiere weagen,

 Ho-se fest fen Lân æf teagen'

as: `Tjesck-moar seach fan fiere weagen (de eigenskip), hoe't dy fan it lân ôf teagen'.

Al de oaren hawwe lêzen: `Tsjesk-moar seach fan

fierren, hoe't Wif en syn maten bired fan it lan ôf teagen.' 'Weagen' kin by G.J. sawol ús 'wegen' as ús 'weagen' bitsjutte.

Ik wol wol sizze, dat ik nei Dykstra syn stikje alderminst ta syn lêzing bikeard bin. Hoe wol hy *fest* forklearje? Kin hy foar dizze dochs net al to natûrljke konstruksje parallellen by G.J. oanwize? Bifrediget him de opfetting, dat de âlde beppe har eagen 'koarts útgûlt', net om't har bernsbern it ségat yngiet, mar om't se forbûke wurdt om hokfoar eigenskip fan de weagen, dy't har dan wer har bernsbern yn it sin bringe? Der sil hiel hwat mear barre moatte as Dykstra syn 'It wol ús net oan' en 'It is like goed mooglik', ear't ik syn lêzing oannimlik achtsje kin.

Mar ik woe hjir binammen opkomme tsjin de wize, lyk as hy myn wurdearring fan dit fers fan G.J. werjowt. Hwant dy wurdearring hinget bileaven net ôf fan de saeklike ynhâld fan strofe 5 allinne. Ik haw it fers binammen bisprutsen yn forbân mei it fjild winnende moralisme yn de dichter syn wurk. Ik haw neat tsjin de morael, dy't hoe dan ek in ûnmisbere krêft yn elts minskelibben is, mar ik ha wol tsjin op moralisme yn in fers, as dat de dichterlike wearde en wurking oantaest. Dizze beppe yn har great fortriet om har bernsbern en syn bislút op harsels in libbene en meinimmende figuer, mar yn it fierdere birin fan it fers wurdt hja yn pleats fan in forbûke en yn har leauwen krêft finend minske, in frouminske op jierren, dat preket en orearret mei de krêft fan tsien dominys. Ik ha tsjin dizze hiele tekening biswier. Dat leit bisletten yn it *Ek* ('*Ek* mei de saeklike ynhâld is it net yn oarder') en de hiele stúdzje makket dat dúdlikernôch. Ik ha ek dúdlik útkomme litten, dat ik dêrom wol poëtyske wearden yn dit fers wurdearje, mar net de konsepsje as gehiel, dy't by my *to min* in gehiel is.

Mei ik tagelyk in korreksje yn eigen wurk oanbringe? Yn myn 2de útjefte fan Gysberts Húsmannepetear (pseudonym M. Lasis, 1946) stiet yn Reamers Moarnssang jit 'Gou'ne sinne! dûk en *kliuw*'; mar dit *kliuw* is in ûnforantwurde emindaesje. As in tredde printinge nedich wurdt, sil ik my sûnder mis wer oan it *bliuw* fan de útjefte-1668 hâlde.

De redaksje fan Us Wurk tankjend,

Rottefalle.

D. Kalma.

Neiskrift:

Jerne soe ik opkomme wolle tsjin de wize, dêr't Kalma it oanbilangjend stikje fan myn hân op lêzen hat: syn wurdearring fan it fers wurdt ommers dúdlikernôch yn syn totaliteit allinne yn 'e oanrin werjown en fierder daliks biheind ta syn detailwurdearring; de 'ynterpretaesje fan saeklike ynhâld'. Presiis biantwurdzjend oan Kalma's eigen rigel: 'Ek mei de saeklike ynhâld is it net ynoarder', is der yn ús stik allinne praet fan 'opfettingen... op 't stik fan 'e saeklike ynhâld', 'saeklik... foarordieljen', en 'konklúzjes... oer de saeklike ynhâld', alles ûnder de tsjokprinte ûndertitel 'Eat oer de saeklike ynhâld'. Mei de wurden 'It wol ús foarkomme' dat hja 'foar 't grêtste part' derop werom to fieren is, is de totale wurdearring mei dy detailwurdearring yn

forbân brocht: dat is hwat oars as op 'de saeklike ynhâld fan strofe 5 allinne' (hwat Kalma der fan makket).

2. Ta myn lêzing fan strofe 5 kin noch oanfierd wurde, dat de strofen 5-13 yn 'e tekst mei tsjerkjes (tusken str. 4 en 5, en tusken 13 en 14) út it gehiel fan it fers heve wurde; soks moat yn it fers in soarte fan skieding oanjaen. Neffens ús kin dat oars net wêze as:

str. 1-4:	Wif allinne:
str. 5-13:	Wif en Tjesck-moar;
str. 14-21:	Tjesck-moar allinne.

Boppedat kin it rythme der ta oanfierd wurde: 'weagen' (rymwurd!) krijt sa natuerlikwei mear klam as 'fiere' (hwat by de oare lêzing ûnnatuerlik oarsom wêze soe).

It wurdsje 'fest' kin yn it ramt fan ús lêzing syn bitsjutting fan 'grif' (hjir oergeand nei 'ûnwjersteanber') hâlde.

De frage oft ik foar dizze 'net al to natûrljike' konstruksje parallellen by G.J. oanwize kin, soe ik ek mei in frage biantwurdzje wolle: Kin Kalma by G.J. parallellen fine, dêr 't 'fen fiere weagen' de bitsjutting 'fan fierren' hat?

Sa't wy de konstruksje sjen wolle, is er net sa ûnnatuerlik dat er ûnmooglik wêze soe, en - sa as al oanjown is - de hiele situaasje en de hiele fierdere ynhâld pleitsje derfoar.

3. Ta bislút ek in pear korreksjes fan myn kant:

s. 42, noat 4, lê: 1946 (ynpl. f. 1936); s. 43, r. 2, lê: 6-13 (ynpl. f. 5-14), op s. 44. r. 28 is oan 'e ein fan punt 3 weifallen: (str. 14-21).

K.D.

Neiskrift fan de redaksje.

Wy nimme de polemyk fan de hearen Kalma en Dykstra noch al op, mar it ûntgiet ús, hwerom oer sa'n saeklike oangelegenheit yn dy toan skreaun wurde moat.

Fan ús kant foegje wy der in pear oantekeningen oan ta.

1. Kalma hat gelyk, as er skriuwt dat 'weagen' by G.J. sawol ús 'wegen' as ús 'weagen' bitsjutte kin, as it yn it rym stiet binammen.

Mar hjir sil it dochs min hwat oars wêze kinne as 'weagen'.

2. Dykstra wol fest forklearje mei 'grif', oergeand nei 'ûnwjersteanber'. Soe fest hjir net better mei 'aloan' oerset wurde kinne? Fl. Ausck in Houck 106 'Hy kermd riuw omme Breyd in ron *fest* omme stucke' en r. 136 en 184.